NN 84/2021 (23.7.2021.), Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O CIVILNIM STRADALNICIMA IZ DOMOVINSKOG RATA

Proglašavam Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 15. srpnja 2021. godine.

Klasa: 011-01/21-01/46
Urbroj: 71-10-01/1-21-2
Zagreb, 16. srpnja 2021.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON

O CIVILNIM STRADALNICIMA IZ DOMOVINSKOG RATA

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, a polazeći od sljedećih vrednota:

1. temelj suvremene Republike Hrvatske, kao samostalne, nezavisne, suverene i demokratske države, pobjeda je hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog naroda u pravednom, legitimnom, obrambenom i oslobodilačkom Domovinskom ratu

2. temeljne vrijednosti Domovinskog rata su uspostava i obrana državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske, za što su najzaslužniji hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su vođeni domoljubljem stali u obranu slobode, demokracije i zajedništva hrvatskog naroda, poštujući najveću razinu etike ratovanja i načela ratnog prava i

3. hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i hrvatski narod branili su i obranili Republiku Hrvatsku unutar međunarodno priznatih granica od oružane agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora i Jugoslavenska narodna armija s oružanom pobunom dijela srpskog pučanstva u Republici Hrvatskoj.

Članak 2.

(1) Prava prema ovome Zakonu mogu ostvariti državljani Republike Hrvatske.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, strani državljani mogu ostvariti prava prema ovome Zakonu:

1. ako su u trenutku stradavanja imali prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske odnosno ako je osoba iza koje podnose zahtjev za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu u trenutku stradavanja imala prebivalište ili boravište na teritoriju Republike Hrvatske i

2. ako ih ne ostvaruju od države čiji su državljani ili od države na čijem području imaju prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu, a državljani Republike Hrvatske koji imaju i strano državljanstvo ako ih ne ostvaruju od druge države čiji su državljani.

Članak 3.

(1) Civilni stradalnici iz Domovinskog rata pod uvjetima određenim ovim Zakonom mogu ostvariti sljedeća prava:

a) Prava invalida po osnovi oštećenja organizma:

1. osobna invalidnina

2. dodatak za njegu i pomoć druge osobe

3. ortopedski dodatak

4. posebni dodatak

5. pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila i

6. profesionalna rehabilitacija.

b) Prava po osnovi gubitka ili nestanka člana obitelji:

1. obiteljska invalidnina

2. povećana obiteljska invalidnina

3. uvećana obiteljska invalidnina

4. obiteljska invalidnina nakon smrti civilnog invalida iz Domovinskog rata I. do IV. skupine i

5. novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine.

c) Ostala prava:

1. novčana naknada za civilne stradalnike iz Domovinskog rata

2. pravo na jednokratnu novčanu pomoć

3. dodatak za pripomoć u kući

4. pravo na besplatne udžbenike

5. pravo na stipendiju

6. prednost pri smještaju u učeničke odnosno studentske domove

7. pravo na prednost pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta

8. prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi

9. pravo na korištenje usluga veteranskih centara

10. pravo na psihosocijalnu pomoć

11. pravo na pravnu pomoć

12. posebni staž

13. oslobađanje plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta

14. oslobođenje od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi i

15. pravo na troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka ekshumiranih i identificiranih civilnih osoba nestalih u Domovinskom ratu na području Republike Hrvatske.

(2) Primanja ostvarena na temelju prava iz točke a) podtočaka 1. do 5., točke b), točke c) podtočaka 1. do 5. i podtočke 15. ovoga članka izuzimaju se od ovrhe.

Članak 4.

Na pitanja u vezi s pravima iz ovoga Zakona, uvjetima za stjecanje, korištenje i prestanak tih prava, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se propisi kojima se uređuju odnosna prava.

Članak 5.

(1) Statuse i prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti:

1. pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi koji su sudjelovali u oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku i svi koji su na bilo koji drugi način pomagali neprijatelju, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja ili

2. osobe koje su prema kaznenoj evidenciji koju vodi tijelo državne uprave nadležno za pravosuđe osuđene pravomoćnom sudskom presudom za kaznena djela iz GLAVE TRIDESET DRUGE (XXXII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE DVANAESTE (XII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 11/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05. – ispravak, 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE ČETRNAESTE (XIV.) KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 31/93., 39/93., 108/95.,

16/96. i 28/96.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE DEVETNAESTE (XIX.) KRIVIČNA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Krivičnog zakona Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 32/93., 38/93., 16/96. i 28/96.) počinjena za vrijeme obrane suvereniteta Republike Hrvatske, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja ili

3. osobe koje su prema kaznenoj evidenciji koju vodi tijelo državne uprave nadležno za pravosuđe osuđene pravomoćnom sudskom presudom za kaznena djela iz GLAVE DEVETE (IX.) KAZNENA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I LJUDSKOG DOSTOJANSTVA Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE TRINAESTE (XIII.) KAZNENA DJELA PROTIV VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 11/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05. – ispravak, 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.) odnosno za kaznena djela iz GLAVE PETNAESTE (XV.) KRIVIČNA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOGA PRAVA Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 31/93., 39/93., 108/95., 16/96. i 28/96.) počinjena za vrijeme obrane suvereniteta Republike Hrvatske, kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradavanja.

(2) Statuse i prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti ni osobe koje su se same ranile radi izbjegavanja vojne obveze.

Članak 6.

(1) Članovima obitelji, u smislu ovoga Zakona, smatraju se bračni ili izvanbračni drug i djeca (u daljnjem tekstu: članovi uže obitelji) te roditelji (u daljnjem tekstu: članovi šire obitelji).

(2) Status izvanbračne zajednice iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.

(3) Pojam djeteta, u smislu ovoga Zakona, obuhvaća dijete rođeno u braku, dijete rođeno izvan braka, posvojenika i pastorka.

(4) Pastorak, u smislu ovoga Zakona, je osoba koja nema živog jednog od roditelja ili su roditelju lišena prava na roditeljsku skrb pravomoćnom presudom nadležnog suda, a stradalnik ga je uzdržavao najmanje godinu dana prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

(5) Pojam roditelja, u smislu ovoga Zakona, obuhvaća biološkog roditelja, posvojitelja, očuha i maćehu.

(6) Očuh ili maćeha ostvaruju prava propisana ovim Zakonom za roditelje:

a) ako nema živog oca ili majke ili im je oduzeta roditeljska skrb i

b) ako su stradalnika uzdržavali ili je stradalnik njih uzdržavao najmanje pet godina prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

Članak 7.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a koji imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

DIO DRUGI
CIVILNI STRADALNICI IZ DOMOVINSKOG RATA

Članak 8.

Civilni stradalnici iz Domovinskog rata, u smislu ovoga Zakona, su civilni invalidi iz Domovinskog rata i civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu odnosno članovi uže i šire obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu koji mogu ostvariti prava prema ovom Zakonu.

Članak 9.

(1) Civilni invalid iz Domovinskog rata je osoba kojoj je organizam oštećen za najmanje 20% zbog rane ili ozljede koju je dobila:

a) zbog zatočenja u logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu od strane pripadnika, pomagača, suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. odnosno drugih događaja lišenja slobode u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata

b) u vezi s ratnim događajima iz Domovinskog rata (zbog korištenja sredstava i metoda kojima se izvode ratne operacije kao što su bombardiranje, eksplozija minsko-eksplozivnih sredstava, zalutali metak i sl.) u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996.

c) od eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih nakon završetka ratnih operacija u Domovinskom ratu ili

d) zbog eksplozije minsko-eksplozivnih sredstava ili uporabe vatrenog oružja, u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996., izvan ratnih operacija, ali u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

(2) Civilni invalid iz Domovinskog rata je i osoba kojoj je organizam oštećen najmanje 60% zbog bolesti, a bolest je, pogoršanje bolesti odnosno pojava bolesti neposredna posljedica zatočenja u logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu od strane pripadnika, pomagača, suradnika neprijateljskih vojnih i paravojnih formacija u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. odnosno drugih događaja lišenja slobode u vezi s okolnostima iz Domovinskog rata.

(3) Civilni invalid iz Domovinskog rata koji po osnovi bolesti stekne i koristi prava po ovom Zakonu ili prijašnjim propisima najmanje pet godina, zadržava status civilnog invalida iz Domovinskog rata ako mu se oštećenje organizma smanji ispod 60%, ali ne niže od 20%.

(4) Prava iz ovoga Zakona mogu ostvariti civilni invalidi iz Domovinskog rata kojima je priznat status civilnog invalida iz Domovinskog rata.

Članak 10.

(1) Civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu su:

a) civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona

b) civilne osobe koje su od rane, ozljede ili bolesti dobivene pod okolnostima iz članka 9. ovoga Zakona umrle do 30. lipnja 1997.

(2) Prava iz ovoga Zakona mogu ostvariti članovi obitelji osoba iz stavka 1. ovoga članka kojima je priznat status člana obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

DIO TREĆI
PRAVA CIVILNIH STRADALNIKA

POGLAVLJE I.
PRAVA PO OSNOVI OŠTEĆENJA ORGANIZMA

Članak 11.

Civilni invalidi iz Domovinskog rata imaju po osnovi oštećenja organizma, uz uvjete propisane ovim Zakonom, pravo na:

a) osobnu invalidninu

b) dodatak za njegu i pomoć druge osobe

c) ortopedski dodatak

d) posebni dodatak

e) pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila i

f) profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 12.

(1) Radi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona civilni invalidi iz Domovinskog rata razvrstavaju se prema utvrđenom postotku oštećenja organizma u deset skupina:

I. skupina – invalidi sa 100% oštećenja organizma kojima je za redoviti život potrebna njega i pomoć druge osobe

II. skupina – invalidi sa 100% oštećenja organizma kojima za redoviti život nije potrebna njega i pomoć druge osobe

III. skupina – invalidi sa 90% oštećenja organizma

IV. skupina – invalidi sa 80% oštećenja organizma

V. skupina – invalidi sa 70% oštećenja organizma

VI. skupina – invalidi sa 60% oštećenja organizma

VII. skupina – invalidi sa 50% oštećenja organizma

VIII. skupina – invalidi sa 40% oštećenja organizma

IX. skupina – invalidi sa 30% oštećenja organizma

X. skupina – invalidi sa 20% oštećenja organizma.

(2) Pri ocjenjivanju postotka oštećenja organizma u svrhu priznavanja statusa civilnog invalida iz Domovinskog rata koji je zadobio više oštećenja organizma pod različitim okolnostima uzimaju se u obzir sva takva oštećenja organizma, a status se određuje prema oštećenju organizma za koje se, pri ocjenjivanju ukupnog postotka oštećenja, utvrdi najveći postotak, osim ako se invalid ne odluči drukčije izjavom na zapisnik kod tijela koje vodi postupak.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka u obzir se uzimaju sljedeća oštećenja organizma:

a) oštećenja nastala na odsluženju obveznoga vojnog roka

b) oštećenja zadobivena kao mirnodopski vojni invalid u vezi s ratnim događajima i

c) oštećenja zadobivena kao hrvatski ratni vojni invalid iz Domovinskog rata bez obzira na to je li to oštećenje zadobiveno prije ili nakon priznavanja statusa civilnog invalida Domovinskog rata.

(4) Pri utvrđivanju postotka oštećenja organizma osobama kojima je oštećenje organizma nastalo kao posljedica pogoršanja odnosno pojave bolesti uzima se odgovarajući postotak od cjelokupnog oštećenja organizma s tim da po toj osnovi utvrđeni postotak oštećenja organizma ne može iznositi više od 80%.

ODJELJAK A

OSOBNA INVALIDNINA

Članak 13.

(1) Osobna invalidnina određuje se civilnom invalidu iz Domovinskog rata prema skupini oštećenja organizma u koju je razvrstan i pripada mu u mjesečnom iznosu.

(2) Osnovica za određivanje osobne invalidnine određuje se u iznosu od 115% proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: proračunska osnovica).

(3) Mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. do X. skupine određuje se u postotku od osnovice iz stavka 2. ovoga članka, i to:

SKUPINA	POSTOTAK
I.	100,00
II.	73,00
III.	55,00
IV.	41,00
V.	29,00
VI.	18,00
VII.	12,00
VIII.	6,00
IX.	4,00
X.	3,00

ODJELJAK B

DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ DRUGE OSOBE

Članak 14.

(1) Pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe imaju:

1. civilni invalidi iz Domovinskog rata I. skupine i

2. civilni invalidi iz Domovinskog rata II., III. i IV. skupine kojima je organizam oštećen i neovisno o oštećenju organizma iz članka 12. ovoga Zakona, a koje je oštećenje zajedno s oštećenjem organizma iz članka 12. ovoga Zakona jednako oštećenju organizma invalida I. skupine.

(2) Invalidi iz stavka 1. ovoga članka radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe razvrstavaju se u dva stupnja:

1. I. stupanj – civilni invalidi iz Domovinskog rata I. do IV. skupine, koji su potpuno nesposobni za obavljanje svih životnih potreba i kojima je potrebna neprekidna njega i pomoć od druge osobe i

2. II. stupanj – ostali civilni invalidi iz Domovinskog rata iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 15.

(1) Osnovica za određivanje dodatka za njegu i pomoć druge osobe određuje se u iznosu od 115% proračunske osnovice.

(2) Dodatak za njegu i pomoć druge osobe iznosi mjesečno:

a) za I. stupanj 100% od osnovice

b) za II. stupanj 66% od osnovice.

ODJELJAK C

ORTOPEDSKI DODATAK

Članak 16.